

ผลงานด้านวิชาการและการวิจัย
กลุ่มอนามัยแม่และเด็ก สำนักส่งเสริมสุขภาพ

.....

ชื่อ-นามสกุล นางเพ็ญภัทร ศิริกันธรัตน์ **ตำแหน่ง** นักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการพิเศษ

เรื่อง การจัดระบบบริการคลินิกเด็กสุขภาพดีตามมาตรฐานงานอนามัยแม่และเด็ก

หลักการและเหตุผล

ปฐมวัยเป็นวัยเริ่มต้นของชีวิตและการพัฒนาการในทุกด้าน เป็นรากฐานที่สำคัญสำหรับพัฒนาการในช่วงวัยต่อไป เด็กปฐมวัยจึงต้องได้รับการดูแลอย่างเหมาะสมตามวัยจะเติบโตเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพ สอดคล้องกับเป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ.2560 – 2579) และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ตั้งแต่ฉบับที่ 1 เป็นต้นมา ที่มุ่งเน้นพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต และจากบันทึกข้อตกลงการบูรณาการความร่วมมือ 6 กระทรวงการพัฒนาคนตลอดช่วงชีวิต (กลุ่มเด็กปฐมวัย) พ.ศ. 2565 – 2569 ที่มุ่งเน้น ส่งเสริมความร่วมมือระหว่างกันในการขับเคลื่อนการพัฒนาเด็กปฐมวัย ร่วมกันผลักดันในระดับนโยบายจนถึงระดับปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม ตลอดจนสร้างกลไกการดำเนินงานให้เอื้อต่อการดูแลกลุ่มเป้าหมายในระดับพื้นที่และในปี 2565 เพื่อให้การบูรณาการความร่วมมือครบถ้วนทุกหน่วยงานภาคีเครือข่ายและเป็นไปอย่างต่อเนื่องภายใต้วิสัยทัศน์เด็กปฐมวัยทุกคนมีการพัฒนาอย่างรอบด้านเต็มตามศักยภาพ โดยคำนึงถึงคุณภาพ ความเท่าเทียม และความจำเป็นขั้นพื้นฐานของเด็กปฐมวัย เพื่อนำไปสู่ความเป็นพลเมืองคุณภาพ โดยมีเป้าประสงค์คือ เด็กปฐมวัยมีการเจริญเติบโตเต็มศักยภาพ พัฒนาการสมวัยมีคุณภาพชีวิตที่ดี ได้รับการดูแลและคุ้มครองอย่างทั่วถึงเท่าเทียมตามมาตรฐาน

การที่เด็กจะมีพัฒนาการที่ดีเต็มศักยภาพและเจริญเติบโตตามวัยนั้น มีปัจจัยหลายอย่างที่เกี่ยวข้องทั้งในด้านพันธุกรรมและสิ่งแวดล้อม ไม่ว่าจะเป็น ภาวะโภชนาการ การเจ็บป่วย การอบรมเลี้ยงดูและสภาพของครอบครัวและชุมชน เพราะปัจจัยแวดล้อมที่เปลี่ยนผ่านอย่างรวดเร็ว ไม่ว่าจะเป็นสังคม เทคโนโลยี ส่งผลต่อพัฒนาการและพฤติกรรมเด็ก หากพ่อแม่ผู้เลี้ยงดู เข้าใจ ก็จะสามารถให้การดูแลบุตรหลานได้อย่างเหมาะสม ดังนั้น การสร้างความรอบรู้ให้กับกลุ่มพ่อแม่ ผู้เลี้ยงดู เป็นสิ่งสำคัญ การคัดกรองภาวะเสี่ยงต่างๆของเด็กอย่างสม่ำเสมอ โดยเฉพาะการเฝ้าระวังด้านโภชนาการ และการตรวจพัฒนาการเด็ก โดยผ่านการบริการคลินิกเด็กสุขภาพดี จึงเป็นกิจกรรมที่จำเป็นและเป็นบริการขั้นพื้นฐานที่เด็กทุกคนพึงได้รับ

กรมอนามัยตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาคุณภาพบริการคลินิกสุขภาพเด็กดี ได้ดำเนินการจัดระบบบริการคลินิกเด็กสุขภาพดีขึ้น คำนึงถึงความจำเป็นที่เด็กแต่ละช่วงวัยพึงได้รับการดูแลภาวะสุขภาพ การคัดกรองความเสี่ยงต่างๆ การวินิจฉัยตั้งแต่เริ่มต้นและให้การดูแลรักษาอย่างรวดเร็ว การให้คำปรึกษาแนะนำในทุกๆด้าน ตามช่วงวัยของเด็ก

วัตถุประสงค์

1. เพื่อทบทวน พัฒนาระบบการจัดการบริการคลินิกเด็กสุขภาพดีตามมาตรฐานอนามัยแม่และเด็ก
2. เพื่อเตรียมความพร้อมทีมประเมินคลินิกเด็กสุขภาพดี

วิธีการ/ขั้นตอนการดำเนินงานตามกระบวนการ

1. ทบทวนวรรณกรรม ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการจัดบริการคลินิกเด็กสุขภาพดี
2. ทบทวนมาตรฐานอนามัยแม่และเด็กในประเด็นคลินิกเด็กสุขภาพดี
3. ประชุมร่วมกับทีมศูนย์เขต 12 เขต เพื่อวางแผนกำหนดกรอบการศึกษา / ออกแบบการสัมภาษณ์ / กำหนดพื้นที่เป้าหมาย กลุ่มตัวอย่าง
4. ประชุมร่วมกับทีมศูนย์เขต 12 เขต เพื่อทำความเข้าใจในการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ
5. รวบรวมข้อมูลที่ได้ นำมาประมวลผล และเรียบเรียงเขียนรายงาน
6. ประชุมร่วมกับทีมศูนย์เขต 12 เขต เพื่อสรุปผลการศึกษาที่ได้
7. สรุปผลการศึกษา และเขียนสรุปเล่มเต็ม

สรุปและข้อเสนอแนะ

จากการทบทวนวรรณกรรม และการประเมินตามมาตรฐานอนามัยแม่และเด็กในประเด็นคลินิกเด็กสุขภาพดี พบว่าสถานบริการสาธารณสุขทุกระดับมีขั้นตอนการให้บริการในคลินิกเด็กสุขภาพดีคล้ายคลึงกัน แต่คุณภาพการให้บริการมีความแตกต่างกัน ซึ่งจะมีจำนวนผู้มารับบริการจำนวนมากและมีความหลากหลาย แต่ผู้ให้บริการไม่เพียงพอต่อการให้บริการและมีหน้าที่มากกว่าหนึ่งหน้าที่ เพื่อให้ผู้รับบริการได้รับบริการอย่างทั่วถึงทำให้ผู้ให้บริการจำเป็นต้องให้บริการอย่างเร่งรีบ ทำให้ความสมบูรณ์ของบริการแต่ละขั้นตอนไม่ครบสมบูรณ์และไม่สอดคล้องกับมาตรฐานการดูแล เช่น การประเมินพัฒนาไม่ครอบคลุม ขาดการแปรผลภาวะโภชนาการ ไม่มีเวลาให้คำปรึกษารายบุคคล นอกจากนี้ ยังพบว่าอุปกรณ์ที่จำเป็นต่อการให้บริการยังไม่ได้มาตรฐาน ขาดแคลน ซึ่งส่งผลกระทบต่อคุณภาพการให้บริการ รูปแบบการจัดบริการคลินิกเด็กสุขภาพดีตามสถานบริการแต่ละระดับทั่วประเทศมีปัญหาขาดแคลนเจ้าหน้าที่ องค์กรความรู้ อุปกรณ์ เครื่องมือ สถานที่ ตลอดจนการบริหารจัดการในคลินิกฯ ทำให้เกิดความแตกต่างกัน ในด้านคุณภาพที่ยังไม่เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนด

ช่องทางการเผยแพร่

อยู่ในระหว่างการดำเนินการศึกษาวิจัย

ผ่านความเห็นชอบ

(นายแพทย์โอฬาริก มุสิกวงศ์)

หัวหน้ากลุ่มอนามัยแม่และเด็ก สำนักส่งเสริมสุขภาพ